

MAGYAR LAJOK

I. Nemzeti Múzeum könyvtárának
BUDAPEST

XI. évfolyam, 227 (3091) szám

KERESZTENY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

„A hősi halált halt kormányzó-helyettes árváját olyan nevelésben kell részesíteni, hogy az országnak hű és jeles fia lehessen...”

Benyújtotta a miniszterelnök a kormányzóhelyettes érdemeinek megörökítéséről szóló törvényjavaslatot

A MTI jelenté: Kállay Miklós miniszterelnök, a képviselőház pénteki ülésén törvényjavaslatot nyújtott be a hősi halált halt vitéz nagybányai Horthy István emlékének és a nemzet haláljának megörökítéséről. A törvényjavaslat szövege a következő:

1. §. Vitéz nagybányai Horthy István kormányzóhelyettes ur fiatal, de érdemekben máris gazdag és a nemzetnek sok reménységet ígérő életét az Urnak a most folyó 1942-ik esztendőjében, Szent István király napján, a mezeje oroszországi harcmezőn feláldozta nemzetének. Az országgyűlés hálával eltelve a nemzetnek minden hősi fia iránt, aki életét feláldozza a hazáért, vitéz nagybányai Horthy István kormányzóhelyettes urnak és hősi áldozatának emlékezetét mélyecéges fájdalommal, de a Mindenhatóknak véges emberi értelemmel fel nem érhető végzetében alázatosan megnyugodva és a Gondviselésben hívó lélekkel bizva, hálás kegyelvére jelölve és minden időre szóló ragyogó példaként törvénybe iktatja.

2. §. A hősi halált halt kormányzóhelyettes ur iránt való hálás kegyelvéből, nemkülönben a férje elvesztésével korai özvegységre jutott hitves iránti igaz részvétből és tiszteletből, az országgyűlés elrendeli, hogy Horthy István kormányzóhelyettes ur özvegye megajánlott férje méltóságának megfelelő gondoskodásban részesíttessék.

3. §. Egyrészt ugyancsak a Kormányzóhelyettes Ur iránt való hálás kegyelvéből, másrészt az ország fenntartó és országgyárapító, történelmi érdemeit szerzett fiának elvesztésével fájdalmas áldozattal tetőző Kormányzó Ur öfóméltósága iránti hálától és hűdőlattól vezettetve és bizva abban, hogy a Horthy nemzetségnek vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó urtól és Istenben boldogult vitéz Horthy István kormányzóhelyettes uron át leszármazó, a nemzet haláljától és szeretetétől övezett ágában — ha Isten is úgy akarja — mindig lesznek nagy nemzeti feladatok vállalására és viselésére, az elődökhöz méltó férfiak, az országgyűlés az ebből az ágból származó fiu utódokat a főméltósági címmel ruházza fel és elrendeli, hogy a hősi halált halt kormányzóhelyettes ur fia, aki ugyan csak az István nevet viseli és zsege gyermekkorában atyját vesztett árva,

olyan gondoskodásban és nevelésben részesíttessék, hogy a nemzetnek hű és jeles fia lehessen. A kiskoru Horthy István nevelésének irányításával a gyám, a rokonok és gyámhatóság törvényes jogait a Főméltósági Kormány-

zó Ur gyakorolja. A Főméltósági Kormányzó Ur kormányzói tisztjének megszűnése esetében a kiskoru nevelésének irányítását a Kormányzó Ur öfóméltósága által erre kijelölt egy, vagy több személy veszi át.

Horthy István emlékezetére: hősi halottak érdemeihez méltó gondoskodás a hadiözvegyekről és árvákról

4. §. Nagy nemzeti célok nagy áldozatokat követelnek. Már is hosszú és még nem végződött a sora azoknak, akik Horthy Istvánnak, özvegyének és árvájának áldozatos sorsában osztoznak. A nemzet hálája mindannyiunkat egyenlő szeretettel öleli körül. Hogy az áldozat e sorsközössége és a hálának mindannyiunkat átfogó egyetemesége a nemzet kötelességvállalásában is visszatükröződjék, az országgyűlés utasítja a minisztériumot, hogy a hadiözvegyek és a hadiárva sorsának enyhítéséről a fennálló törvényes rendelkezéseken fe-

lül megfelelő olyan intézményekkel gondoskodjék, amelyek a hősi halált halt Kormányzóhelyettes ur emlékezetére a nemzetért adott áldozat közösségét jutattják kifejezésre. Megfelelő intézkedésre a nemzetért adott áldozat közösségét jutattják kifejezésre. Megfelelő intézkedésre utasítja továbbá a minisztériumot, hogy a most vívott háboru hőseinek emlékére bárhol az országban emelendő emlékművön Horthy István nevének méltó megörökítéséről is legyen gondoskodás.

A kormányzóhelyettes emlékének megörökítése

5. §. Ámbár a nemzet nagyjainak emlékezetét múlandó emberi alkotásoknál maradandóbban őrzi a nemzet történelmi tudatába beleolvadó hála és kegyelet, mégis, hogy az emlékezetnek ébrentartó és követésre sarkaló látható megörökítése is legyen, az országgyűlés elrendeli, hogy a Budapest székesfővárosban épült, a kormányzóválasztásnak 10. évfordulójára az 1930. évi 11-ik t. c. második szakasza értelmében vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó ur öfóméltóságáról elnevezett Dunahíd budai hídfőjén, az ott már álló tengerész-emlékműnek megfelelően Horthy István kormányzóhelyettes urat, mint kivételes bátorsági repülőt méltóan ábrázoló emlékmű állítandó. Hatalmas mérnöki alkotó munkájának műhelye, a M. Kir. Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak, úgyszintén a földművelő munkájának védelmére és segítségére az ő vezetése alatt készített vasszerkezetből épült békesszentandrászi zsilipmű, vitéz nagybányai Horthy István nevével neveztesse el. A m. kir. Horthy Miklós honvéd repülőakadémia az áldozatos szolgálatra készülő ifjúságnak a követendő példá-

ról való emlékeztetőül — a Kormányzó ur legfelsőbb engedélye következtében — ezentul vitéz nagybányai Horthy István nevével jelölje és végül, a Horthy Miklós jubileumi alapítvánnyal létesítendő a nemzet szolgálatára különösképpen hivatott fiatalság nevelésére rendelt kollégium ugyancsak vitéz nagybányai Horthy Istvánról neveztesse el.

6. §. A törvény kihirdetése napján lép hatályba és a m. kir. minisztérium utasíttatik, hogy a törvény végrehajtásával kapcsolatos költségvetési és egyéb intézkedéseket tegyegye.

A Ház tagjai a miniszterelnök bejelentéseit tetszéssel fogadták.

Tasnády Nagy András elnök ezután napirendi javaslatot terjesztett elő, amelynek értelmében a Ház legközelebbi ülését október 13-án, kedden délelőtt 10 órakor tartja. Az ülés napirendjén a most benyújtott javaslat tárgyalása szerepel. A Ház az elnök javaslatát elfogadta. Ezzel a mindössze 4 perccig tartó ülés véget ért.

Templomjáró ifjuság

Irta: Dr. Paál Árpád

Nagy lelki épüléssel olvashatjuk a nagyváradi szakirányú iparostanonciskola és tanoncotthon évkönyvét az 1941-42-ik iskolai évről. A „szakirányú” jelző az iskolának azt a tanításmódját jelzi, hogy minden tanuló részére ez az intézet olyan kiegészítő elméleti oktatást nyújt, amilyen az illető tanuló által választott ipari szakmának megfelel. Minden ifjú hetenként kétszer öt órai oktatásban részesül olyan tudnivalókról, melyek az iparához szükséges nyersanyagokról, gépekről, előállítási módokról, a készáruk különféleségéről, elhelyezési módjairól, piacairól tájékoztatnak; aztán műhelymunkájukhoz szükséges kezelésekre, szerszámhasználatokra, tervező rajzolásokra, üzletviteli számításokra képesítik a tanulókat. A faipari, a fémipari, a élelmező és ruházati ipar, az építő, lakásberendező, villanyossággal foglalkozó, vagy sokszorosító ipar a maga külön sajátágai szerint a sajátágokhoz alkalmazkodóan mind megkapja ebben az intézetben az alapvető tájékoztatásokat.

Amit az ifjú a maga műhelyében gyakorlatilag elsajátít, azt ez az iskolai elméleti tudással is megerősíti; a gyakorlatot lelki készségei és a szakmabeli szellem látókörének a növelésével is gyarapítja. Az anyagi munka és a szellemi munka ilyen összefogása hozza meg a munka nagy értelméről, társadalmi és nemzeti nagy összefüggéséről a kel'ő felvilágosodást, a hozzáértés öntudatát, az öntudatból a munka iránti szeretetet. Előre látható, hogy az így képzett iparos nemzedék milyen erős fenntartó rétege lesz nemzetünk életének.

Az erre való gondolásunk még jobban átmelegszik, mikor azt is olvassuk az említett évkönyvből, hogy az ifjak testgyakorlásban, levantekepzésben, de vallásuk szerinti oktatásban és lélekgyakorlásban is rendszeresen részesülnek, s így naponként mintegy megújulnak és egyre többekké válnak. Az iskolának ezeröttszáz tanulója van, s ez a nagyszámú ifjú csoport katonás rendet és fegyelmet alakított ki így, a testi és lelki nevelés hatása alatt. „Olyan kényszer nélküli rendet és fegyelmet, amit nemcsak megszoktak, hanem meg is szerettek”. Ezt olvassuk különösen az évkönyvnek azokból a jelentéseiből, melyeket a hitoktatók írtak. Ugy a katolikus, mint a református tanulók vasárnaponként testületileg vonultak föl templomaikba, s azután lelkigyakorlatokat is tartottak, Istenről és a hazáról elmélkedtek, szentáldozáshoz, illetve urvacsorához járultak. A jelentések jelzik, hogy az ifjak komolvsága és hivatástudata e valláserkölcsei képzés eredményeként nyilvánvalóan megnövekedett.

Jó mindezt társadalmunk idősebb

nemzedékének is tudomásul vennie. Nagy fordulat ez a mi jövődöbéli társadalomképzésünkben. Kiváltképpen nagy fordulat ez ahhoz képest, hogy éppen az iparostanoncok iskolájában, az eddig elmúlt korszakban a hitoktatás és valláserkölcsei nevelés teljesen hiányzott. Nagyváradon 58 esztendő óta állott fenn az ugynevezett „inasiskola”, de a benne megforduló munkásifjúságnak hitbéli gondozást, vagy fegyelmező testgyakorlást nem adott, csak éppen bizonyos elemi ismereteket közölt velük. Így természetesen arra se tudott hatni, hogy az „inas”-típus egykori szerelenségeit, féltelenségére való hajlamait hasznos életenergiává tudja átalakítani. Megnyugvó reménységgel gondolhatunk rá, hogy a mult hiányait a jövő iránti rendszerebbé és mélyebbire hatoló gond mind pótolni fogja.

Az iskolákban úgy a leventeképzés, mint a vallásos nevelés lényeges hatalomma lett, s ennek átfogó és egymáshoz ölelő hatása az iparostanuló ifjúságra is kiterjed. Nincs ezek iskolája se a többi iskolákhoz képest alábbfokozva, hanem ellenkezőleg megadják nekik is azt a figyelmet, amelyet társadalmunk kézimunkás rétege legelső sorban megérdemel. Nem lehet többé ezt a réteget se alábecsülni, se nemtoródóan kezelni, hanem csak olyan fokozott gondot, mint amilyen a munka társadalmi jelentőségének ki kell, hogy járjon. Hiszen tulajdonképpen egész társadalmunk fejlődése függ attól, vajjon mennyi bennünk a munka ontudata, szeretete és megbecsülése.

Azonban mi van azokkal az ifjakkal, akik katonai előképző korbán vannak ugyan, a leventeképzés kötelezettsége alatt állnak de semmiféle iskola kötelekezésben nem állanak? A nagyváradai leventeparancsnokságtól panaszos hangú levelet kaptunk, hogy ezeknek az iskolán kívüli ifjaknak a templombajárása nem kellő buzgóságú. A vasárnapi és ünnepnapon templomjárás a leventeintézmény a maga testnevelő és jellemképző munkájához szükségesnek tartja, lényeges előfeltételnek tekinti. Nem formáság okából, hanem azért, mert a templomjárás a nép nyilvános tanúsítótétele a maga hitvallásos kötelezettségéről. Aki hite, vallása és Istene iránt nem tud kötelezett lenni, az kiú az életben se tudja lelke szerint teljesíteni a kötelezettségét. Annál kevésbé a hazája iránt.

A haza nemcsak föld, hanem lélek is, a magunk lelke is. Nemcsak külső területek szerint van kiterjedése, hanem a mélységek felé is, az emberi lelkek mélységei felé. A lélek mélységét pedig nem az érzélgősség határozza meg, hanem az, hogy az élet alkotóját, a teremtetőt, az emberiség mindenható édesatyját mennyire tudja megismerni, magába fogadni, s mennyire tud benne bízni. A csüggedésektől, a kétségbeesésektől ez a megismerés, ez az Istenben bizás tudja csak az embert megvédeni. Ebből a lélek mélységből nőhet csak ki az erős, tiszta, hősies akarat, mely az élet minden küzdelmében helyt tud állani. Hit nélkül nincsenek hősök. Hit nélkül nincs hazaszeretet, nincs elszántság a harcra családunkért, embertársainkért, s mindazért a szebb és nemesebb világért, mely után legjobb és legtisztább érzései szerint mindenki áhítoz.

A templomokat nem hiába emelték őseink, vagy kortársaink. Buzgóságuk a legjobbat akarta ezzel elérni. Lelek összejövetelét akarták biztosítani ve-

le. Gyarúságokból menekülni akaró lelkeket, fájdalmukban vigasztalódni és örömlükben megtisztulni akaró nép érzéseket kívántak így összegyűjteni, hogy egymás hitét látván, annál jobban bízzanak sorsukban és a sorsuk fölötti Istenben az emberek. A templomjárás tehát őseink hagyományára szerint is nem valami lélek nélküli csoportosulást, hanem a nép lelke jószágának az egybeseregését jelenti. A tele templom egymás jószágát fokozza, az üres templom a néplelek ürességének a szomorú példázata. Tőlünk függ, minden egyestől függ, hogy templomjárásunkkal ne csak a magunk, hanem a mások életét is jobba tegyük.

Mikor a leventeparancsnokság az iskolán kívüli ifjaktól is testületi felvonulást kíván, akkor nem színes különöségekre törekszik, hanem azt akarja, hogy népünk ifjúsága példát mutasson, buzditóan hasson népünk jószágának kifejtésére. Hogy bizonyosságot tegyen a maga nemzedéke érdemességéről. Arról, hogy népünk jövője jó lesz és biztos lesz, mert ime, ifju nemzedéke tömeges felvonulással, nyilvánosan hitet tud tenni a maga lelke Istenhez tartozásáról; tehát mindarról a jó érzésről, ami a nép életét magasba emeli, s annak történelemalkotó nagy értelmét megadja. Az ifjak szülői és munkaadói maguknak és a jövődönek is gyönyörű szolgálatot tesznek, ha az iskolán kívüli leventéket erre a nyilvános hitvallásra rászoktatják, s ha ezt kedves kötelességteljesítéssé erősítik. Az ifjak is, a szülők és munkaadók is elmondhatják akkor, hogy a templomjárás szokásával a magyar nép tökéletesebb életének ők is hív előmozdítói lettek.

Írásunk első felében rámutattunk, hogy egy kedves, dolgos iskola ifjai hogyan tudtak templomjáró kötelességtudással szebb, jobb és többre hivatott közönségi lelket alakítani magukban. Hogyan tudták ezzel a lélekkel a kényszer nélküli rendet és fegyelmet nemcsak megszokni, hanem meg is szeretni. Igen, mert megtanulták az Istenhez való igazodást, az életnek ezt a legjobb szabályozóját.

Csak a piacon, vagy nyílt üzletekben szabad vásárolni

Elkobozza a büntetőbíró az árut és pénzbüntetésre ítéli a vásárlókat, ha kapu alatt a házalóktól vásárol élelmiszert

Nagyvárad. Saját tud. Lapunk többször közölte azokat a szigorú intézkedéseket, amelyek a hatóságok az árdragítók és a kapu alatti vásárlások leküzdésére céljából fogantattak. Sajnos a közönség egyáltalán nem vette komolyan a megengedést és tovább vásárolt a batyus falusiaktól, rendszerint áron felül, aminek az lett a következménye, hogy ha véletlenül piacra került néhány szárnyas, néhány száz főnyi vásárlót nem elégíthetett ki és így hónapok óta nem juthattak különösen keresztény vásárlók hizott szárnyashoz és egyéb élelmiszerekhez.

Minthogy a várt eredmény elmaradt, a hatóságok megkezdtek azoknak a személyeknek büntetését, akik piacon kívül vásároltak. A büntetést nem enyhíti az sem, ha a vevő maximális áron vásárol, mert vásárolni csak a piacon, vagy nyílt üzletekben szabad.

Apolló Filmszínházban

Szombaton indul az idei évad legnagyobb magyar filmje!

Őrségváltás

A magyarság belső honfoglalásának drámai feszültségű története.

Főszerepben: **Páger, Csontos és Hdvéghy Valéria**

Az első 5 napon semmilyen kedvezményes jegy nem érvényes.

Jegyelővét a mni naptól egy hétre előre

Pénteken utoljára: **Pillangó kisasszony szerelme**

Belvárosi

Csak 16 éven felülieknek

Valborg-éji kaland

Az első elejétől végig magyarul beszélő svéd film

Főszereplői:

Simor Erzs, Hdvégi Vali, Kiss Ferenc, Földényi, vitéz Bengő

Előadások kezdete 3, 5, 7^{1/4}

Minden idők legnagyobb magyar filmje

Gül Baba

Főszereplői: Szeletzky, Jávör, Szalay Carola

a CASINOBAN

mely az egekben való hitet magunkban való hitté és helyes önbizalomná is tudja tenni. Ezzé tette az iskolás ifjakat a templomjárás. Az iskolán kívüli ifjak is mind-mind ilyen jó és tökéletes emberré lesznek, ha felfogadják, szokásuká teszik, s kedves kötelességüként vállalják, hogy elmennek ők is mindig a templomba, az iskolás ifjakkal való lelki találkozásra, egymás buzgóságán való gyönyörű épülésre. Olyan szebb lesz, olyan foganatosabb, ha így együtt éneklük majd az Ur oltára előtt, hogy „Isten áldd meg a magyart!” Isten meg fogja hallgatni, s ők is ott lesznek azok között a magyarok között, akiket meg fog áldani.

A Turáni Vadászok figyelmébe!

A Turáni Vadászok Országos Egyesületének nagyváradai csoportja értesíti tagjait, hogy a belügyminiszter úr leírata után dr. Soós István polgármester végeláthatatlan vette tudomásul a helyi csoport megalakulását és további működését. A végeláthatatlan folyó hó 3-án kézbesítették dr. Fazekas Lajos orvos egyesületi elnöknek. Ezzel a csoport munkája utjából az utolsó formai akadály elhárult.

Ezzel egyidejűleg az előkészítő szervezés Nagyváradon és Biharmegyében befejeződött. A további szervező munka a hamarosan megtartandó közgyűlés által választott külön szakosztály feladata lesz. Bihar közönségeiben eddig számos kisebb csoport alakult és sokezer magyar hordja már a babékoszorus kettős keresztet. A rend, a függetlenség, az önálló magyar gondolkodás harcainak sorakozója tovább tart.

Felkérjük Bajtársainkat, hogy akik az igazolványokhoz szükséges fényképet (hátlapján név, foglalkozás, születési év, lakhely) és 40 fillért még nem juttattak el hozzánk, haladéktalanul nyújtsák be a Baross Szövetség helyiségében (Rákóczi-út 12., III. em.) lévő egyesületi irodába, hogy az igazolványokat minél előbb megkaphassák. Ugyanitt tagdíjbevitel, egyenruhaigénylés, stb. eszközölhető. Az egyesületi elnök kedden és csütörtökön délután 5-től fél 7-ig hivatalos órát tart.

A csoport első közgyűlését előrelát hatólag még e hónapban összehívjuk.

Mindent a Hazáért!

A TVOE. nagyváradai vezetősege.

FERFI „CREDO” HIREI. Vasárnap, 11-én tartja rendezés havi közös szentáldozását a nagyváradai férfi „Credo” a váradszöllősi plébánia templomban, a 10 óras szentmise keretében azután rendezés havi megbeszélésre jönnek össze a rom. kat. fiúiskolában. Bennünket érintő időszerű kérdéseket tárgyalunk meg, felkérjük tagjainkat és az érdeklődőket, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg. Elnökség.

Groznij felé törnek a német gyorscsapatok

80 kilométerre állnak Kaukázus egyik leggazdagabb olajvidékének központjától. — Nem ostromolják tovább Stalingrádot, hanem tüzéséssel közelítenek

Törökországba szöknek a szovjet katonák

Róma. (MTI) A Tribuna berlini tudósítója jelenti, hogy a német páncélos haderők a terepnehézségek és a megromlott időjárási viszonyok ellenére folytatják előnyomulásukat a Kaukázus középső részén. A német csapatok már csak 80 kilométerre vannak a közép-kaukázusi nagy olajvidék központjától, Groznijtől.

Antakya. A Német TI. jelenti: A 9-ik angol hadsereg mind több katonája szökik át Törökországba. Mersinában nem régen 3 angol katonaszökevényt internáltak. Rendkívül rossz a Szíriában levő görög katonák hangulata. Igen sok szabadságot nem tér vissza csapatához. Megállapították, hogy a szökevényeket rokonai rejtegetik. Minthogy az ilyen esetek mind gyakoribbakká váltak, a szabadságolásokat beszüntették. Ezzel a hangulat még tovább romlott és különösen a Közel-Keletről toborzott görögök szöknek el nagyszámban a hadseregből.

Kivetették állásaikból a bolsevistákat a Ladoga tónál

Berlin. (MTI) A Német TI jelenti a Führer főhadiszállásáról: A véderő főparancsnoksága közli:

Német csapatok a Kaukázus vidékén visszaverték a szovjet támadásokat és a támadó ékek tovább nyomultak előre az ellenség elkeseredett ellenállásával szemben.

Stalingrádban is újabb területeket kellett feladni az ellenségnek. A várostól északnyugatra körülrárt és két részre osztott szovjet erőket megsemmisítettük. Német légikötelek és román harci gépek, valamint a német légvédelmi tüzéség eredményesen avatkozott be a hadsereg harcaiba. Más harci gépek éjjel-nappal bombázták a fontos közlekedési csomópontokat és utánpótlási vonalakat a Volga alsó folyása és a Kaspi-tenger mentén.

A Kalugától nyugatra lévő szakaszon német erők elfoglalták a szovjet egyik magaslati állását. Itt helyi vállalkozásokkal a német csapatok sok harciberendezést szétromboltak.

A Ladoga-tótól délre a németek kivetették az ellenséget kiépített erdei állásaiból. Az ellentámadások kudarcot vallottak. Az ellenség átkelését a Néván eredményes tüzéségi tűz megghiúsította. Az északi arcvonalszakaszon a német légierő folytatta támadásait a fontos szovjet vasútvonalak ellen és eredményes találatokat ért el. A Kandalaxa-öböltől nyugatra és a lapp-földi arcvonalon támadó vállalkozásban elfoglaltuk az ellenség több erős támaszpontját.

A tegnapi virradó éjjel német gyorscsapatok előretörték a brit tengerpart felé. Több helyen megtámad-

tuk a britek hajókaraván forgalmát és elsüllyesztettünk 4 kereskedelmi hajót, 11.500 tonnával, valamint egy örhajót. Torpedótalálatokkal megromgáltunk egy ötödik és egy hatodik hajót is. Ezeknek elsüllyedését már nem figyelhettük meg. Német harci gépek tegnap katonai és hadászati fentős berendezéseket támadtak Anglia déli partján.

Rommá lövik Stalingrádot

Berlin. (MTI) A Német TI jelenti: Mint katonai helyen közlik, a német csapatok szerdán a Kaukázusban újabb ötven kiserődöt és 25 megerősített tábori állást foglaltak el. Tuapsze térségében német zuhanórepülőgépek megtámadtak egy támadásra előkészített szovjet lovashadosztályt, melyet szétszórtak és csaknem teljesen felmorzsoztak. Német harci repülőgépek Tuapsze ellátási és utánpótlási berendezéseit bombázták. Légiharcban kilenc repülőgépet lőttek le. A harcban résztvevő valamennyi német gép visszatért kiindulási helyére.

Malgobek környékén a német es-

Gunyrajzot készítenek a szovjet lapok az angolszász parancsnokságról

Stokholm. (MTI) A Német TI jelenti: A szovjet sajtó rendkívül éles formában vezércikkben bírálja nyugati szövetségeseit, akik nem váltják be ígéreteiket. A szovjet lapok gunyrajzokat is közölnek az angolszász parancsnokságról.

Berlin. (MTI) Az angol alsóházban a légügyi miniszter kijelentette, hogy ez év januárjától szeptemberig a brit légierő 1882 repülőgépet veszített. Ezzel kapcsolatban katonai helyen megállapították, hogy a fenti idő alatt 3750 brit repülőgépet pusztított el

patok biztosították az újabban elfoglalt köolajvidéket.

A stalingrádi harcok szempontjából, német katonai körök véleménye szerint, annyiban következett be változás, hogy a város belsejének elfoglalásával és a Volgáig végrehajtott át-töréssel főlegessé vált, hogy a város többi részét gyalogsággal és utánszokkal ostromolják, hanem nehéz és legnehezebb tüzéség tervszerűen rommá lövi ezt a városrészt. A kezdeményezés most már teljesen a német hadvezetés kezében van.

A keleti arcvonal többi szakaszain, ahol nagyobbarányu tisztogató hadműveletek folynak, a kezdeményezés ugyancsak német kézben van. A legutóbbi napokban kiadott jelentések már saját előrehaladó támadási vállalkozásokról számolnak be. E vállalkozások azáltal váltak lehetségessé, hogy hagyták a támadó szovjet csapatokat a végkimerülésig rohamozni, majd a német csapatok tervszerű ellentámadásokba lendültek át.

német légielhárítás. A brit légierő afrikai arcvonalon elszenvedett vesztesége, amiről a miniszter hallgatott, ebben az évben már most 1453 repülőgépet tesz ki.

Róma. (MTI) A Stefani jelenti: Az olasz főhadiszállás 865. közleménye: Az egyiptomi arcvonalon mérsékelt szárazföldi és légitvekenység folyt. Tobruk ellen intézett légitámadás alkalmával egy ellenéges repülőgép a honi légvédelem találatát követően lezuhant.

Odollaal kezdjük a napot,

mert a száj és a fogak ezer veszély között egész napon át munkában vannak. Az ODOL-fogpép a fogakat tisztán és egészségben tartja és a szájat felfrissíti. Tehát a mindennapos száj- és fogápoláshoz használjunk ODOL-fogpépet.

ODOL fogpép

MAGYARORSZÁGI ODOLMŰVEK R. T. BUDAPEST

Heves harcok folynak a Salamon sziget birtokáért

Róma. (NTI) A Piccolo szerint a rangoni rádió legfrissebb hírei arról számolnak be, hogy a Salamon-szigetek birtokáért heves harcok folynak. A japánok szünet nélkül újabb csapatokat tesznek partra. A japán hadvezetőség minden jel szerint a tengerbe akarja szorítani az amerikai csapatokat.

Amszterdam. (MTI) A Német TI jelenti: Az angol hírszolgálat közlése szerint Amery miniszter kijelentette, hogy Indiában a helyzet rossz vágyára jutott. Anglia indiai politikája a szabad és méltányos együttműködés politikája.

Kötelezővé tették az állami kölcsön aláírását Braziliában

Buenos Aires. (MTI) A Stefani jelenti: A brazil kormány a kibocsátott állami kölcsön sikertelensége miatt elrendelte a kötelező aláírást.

Kitüntette a Kormányzó ur a kárpátaljai első hegyi zászlóalját

(MTI) A Kormányzó Ur Öfömlétsége 1942. évi szeptember. 25-én a következő legfelsőbb elhatározást méltóztatott kibocsátani:

Emléül a szovjet elleni harcban kimagasló vitéz magatartással kitünt. m. kir. Kárpátaljai első honvéd hegyi zászlóaljnak csapatzászlószalagot adományozok.

Pártoljuk a kereszlény kereskedelmet

Átvette a Romániai Magyar Népközösség a Temesváron megjelenő „Déli Hírlapot“

Dr. Vuchetich Endre távozott a lap éléről és dr. Puhala Sándor vette át a lap irányítását

Nagyvárad, Saját tud. A szokásos küldemények között tegnap meglepetésként megérkezett a posta: a levelek között a romániai küldeményt találtunk, egy temesvári Déli Hírlapot. Az első példányt, ami elérkezett hozzánk. Ahogy kinyitjuk, azonnal nyilvánvaló, hogy miért küldték és miért fogják kiüldeni ezután. A lap vezérénekben „Mindannyiunk lapja” tudatja, hogy a Romániai Magyar Népközösség közönségi tulajdonába vette ez eddig dr. Vuchetich Endre tulajdonában levő „Déli Hírlapot... De beszéljen helyettünk maga a vezérek, amelyet dr. Puhala Sándor írt alá:

Az a szándék, hogy közösségünknek saját lapja legyen, megvolt már sok-sok évvel ezelőtt. Voltak vezetőink és a politikai irányításban jártasabbak között olyanok, akik világosan látták, hogy kell egy olyan eszköz, mely a közösség felélességére áll. Akkoriban azonban győzött az a felfogás, hogy két lapja is van a magyarságnak, amelyek a mi ügyeinknek a szolgáltatásban mindég megteszik a magukét. Kényelmes volt ez az álláspont. Nem kellett súlyos anyagi eszközökről gondoskodni, amelyek egyelőre, akkoriban csakugyan nehezen megszerezhetőnek látszottak, leginkább mégis azért maradt el a közösségi tulajdonban levő saját lap, mert az egyéni érdekeket túlságosan tiszteltben tartották.

Az idő megmutatta, hogy a mindenki egyéni szempontjait és érdekeit tisztelő és összegyűjtő kiváló felfogás népi erőink megszervezése szempontjából hátránnyal járt. A magántulajdonban levő lapok, hiába mégis csak addig a hátráig tartották magukat a közösségi érdekekhez, ameddig saját övédelmezőségüket nem fenyegette nagyobb veszély. Ez természetes is. Ezek a lapok, ha képviseltek is irányzatot, egyiket a sok közül, vagy összeállva többet, örökös elvi engedmények közt keringve és vergődve, elsősorban anyagi vállalkozások, sőt olykor tisztára vállalatok voltak. Fenn kellett magukat tartaniuk a befektetett tőkét és munkát mindenképp kamatoztatniuk és gyümölcsösíteniük kellett. E lapok dícsőségére szolgált, hogy a magán és közösségi érdekek összegabalyodásában nem feledkeztek meg azokról a köteleességeikről, amelyeket a magyarság ügyével kapcsolatban végezniük kellett, mégsem állhattak kizárólagosan, minden anyagi vagy személyi szempont félretételével az összetűző, az egyvonalu politikai munka szolgálatában. Ezt az állításunkat igazolja az az elég gyakori összeütközés, amely hol az egyik, hol a másik lap és a magyar vezetőség között megtörtént. Felfogásbeli és érdekellentétek, surlódások, még összecsapások is történtek. A politikai pártok élete idejében mindez velejárója volt az egyenlenségnek, a zűrzavarnak.

Megtörtént tehát a Déli Hírlapok népközösségi tulajdonba vétele. Sokan azt várnák, most, hogy lepillantván holmi ígéret-paripára, ne kívágnak az ígéretések és fogadkozások könnyű utjának. Tetszelős

lenne, ha a már jól ismert régi jel-szavakat új csoportosításban önérvényesítő mellőnézés közbe hoznánk a mi világunkba. Helyedtan és józanul állunk azonban adataink előtt, ismervén a népszerűség nyomozó gondját és baját. Nem szabad rátévednünk az öncsalás, az önműködés területére, ahol a kármérők veszedelmei leselkednek és csapnának rájuk. Meg kell mérnünk erőinket, mérlegelnünk lehetőségeinket, várható vagy elérhető eredményeinket előbb a saját magunk viszonylatában, utána más népi csoportokhoz viszonyítva. Ma a legfontosabb feladat: népi közö-

ségünk anyagi és szellemi erőinek a megtartása, konzerválása.

Vár rájuk munka száz is. Nem erre a lapra csupán, hiszen ez a lap csak a szerszám, az eszköz, hanem mindnyájunkra.

Az indulás első léptelénél egyetlen nagy cél elérésére törvünk. Arra, hogy ez a lap mindnyájunk lapja legyen. Ha meg tudnánk éreztetni azt, hogy ez a lap csakugyan mindannyiunk lelkének a visszhangja, ha el tudnánk érni azt, hogy e sorok olvasásakor minden magyar önmagára leljen és boldog örömmel olvassa önmagát, akkor ez a mindnyájunk szerszáma betölthetné igazi

zi rendeltetését, valóban mindnyájunk lapja lenne.

Mi itt, a szerkesztőségi munkahelyen, valamennyien a munka tisztelével akarunk lelkes munkát végezni. Dr. P. S.

A fentiekhez kommentárt fűzni felesleges. Annyit azonban mégis megírhatunk, hogy mi kétszeresen örülünk a Déli Hírlap népközösségi irányításának, hiszen annak idején (1939—40-ben) elég cselezen kifogásoltuk a most távozott volt tulajdonos s még jobban az elvi engedmények mögött meghúzódó zsidó anyagi érdekeltiséget. Nyilvánvaló lehet tehát, hogy ilyen régi liberális felfogással csak egyéni gazdasági politikát lehet üzni.

Örülünk a népközösségi érdek győzelmének. Benne látjuk megtestesülve azt a mindig vallott és hirdett igazságot, hogy a közösség semmi hasznát sem vette soha és nem is veheti a liberális életelemelet híveinek, mert azok mindig üzleti és érvényesülési területnek tekintik a közösséget.

Ünnepi percek a kazetécen

A doni német repülőkötelek parancsnoka vaskeresztel tüntette ki a hősi magyar repülőket

Az erdők még zöldek, a mezőkön most aratják a búzát, a nap nyári ragyogással áll a mélykék égen. A levegőben fehér fátylak úsznak, a messzeségből az ősz üzen...

A fák között, száradó galyakkal tarkított repülőgépek állnak és fent a magasban is gépek zúgnak. Vadászok Most érkeznek bevetésről.

Az úton kemény léptekkel közeledik a repülő diszszázada.

Küsz harsan. Kemény vigyázba merevedik mindenkinek. Oldalt, a repülőter szelénél, a sarjádó friss-zöld gyepen tisztelt sorokhoz.

Ünnep lesz itt ma magyar repülőhősök ünnepe. A doni német repülőkötelek parancsnoka érkezik és a vezér és kancellár nevében átnyújtja repülőinknek a legszebb német kitüntetés, a vaskeresztet.

lukkra a vaskeresztet.

Hollós János százados, Láng Andor százados, Nagyernyei Kelemen Antal százados, Németh Endre főhadnagy, Cseh Lajos törzserőrmester, Koczka Géza, Hajduffy Adam, Mészáros Géza, Eberhardt Mihály, Halmi Nándor őrmesterek, Molnár Jenő és Lőrinc Imre szakaszvezetők, mind távolfelderítők, légi győzelmeik jutalmaképpen kapják meg gomblyukukba a vaskeresztet.

A vezérőrnagynak mindenkihez van néhány barátságos szava. Mindenkinek külön gratulál.

Utolsóinak egy örvezető áll a sorban.

Megérkezik a német vezérőrnagy

Percek múlva tizenkettő. Fent a magasban gápbűgés hallatszik, aztán feltűnik a világoskék levegőben egy Heinkel III-es árnyképe is. A repülőgép szelid fordulattal siklik el az erdő felett, aztán leszáll a zöld lucernásban.

Mindenki a gép felé szalad. Német katonák állnak fel villámgyorsan a gép feljárója előtt, az összekötő tiszt és a magyar repülőcsoport parancsnoka lép az érkező elé.

Nyílik a repülőgép ajtaja. Egymás után szállnak ki a magasrangu német tisztok, közöttük a doni német repülőkötelek parancsnoka is.

Fesztes tisztelgés, jelentésbeadás kö-

vetkezik, majd a magyar csoportparancsnok bemutatja a kötelekeiben szolgáló tisztakat és az egyes magyar repülőalakulatok parancsnokait.

Kattognak a fényképezőgépek, pergenek a filmfelvevők.

Azután középre lép a német vezérőrnagy és érces, kemény hangon megkezdi beszédét:

— Örömmel ragadom meg az alkalmat, — mondja — hogy a magyar repülőbajtársakat üdvözölhessem. Boldog vagyok, hogy személyesen is kifejezésre juttathatom nagyrabecsülésünket azért a szép teljesítményért, amit a magyar repülők itt, a keleti arcvonalon végeztek és végeznek...

Emlékezés a hősi halált halt kormányzóhelyettesre

A német vezérőrnagy ezután kedves meleg és keresetlen szavakkal méltatta a magyar repülő hőstetteit. Majd így folytatta:

— A háboru áldozatokkal jár és az egész német nép mély megrendüléssel állt a magyar nép mellett nagy gyászában, most, mikor egyik legkiválóbb repülőjét és egyben kormányzóhelyettesét veszítette el.

— Biznunk kell a jövőben — fejezte be beszédét a doni német repülőkötelek parancsnoka — és bajtársaink dícső tettei biztosítékai ennek a szebb jövőnek. E jövő reményében nyujtom át hősi magyar bajtársaimnak vezérem, Hitler Adolf nevében, a német vaskeresztet...

Ezzel a német vezérőrnagy a kitüntetésre felterjesztett tisztok és altisztek elé lép.

A segédtisztje már nyújtja is feléje egymásután a kitüntetések.

A diszszázad áll, kemény vigyázban...

Elsőnek András Sándor alezredes mellére tűzi ki a vérszíves szalagon függő fékete vaskeresztet.

Utána következik Csukás Kálmán vezérőrnagy.

Harmadiknak vitéz Trón Zoltán százados.

A német vezérőrnagy mindenkitől megkérdezi, milyen fegyvertényért kapja meg a kitüntetés?

Néhány szóval jelentik.

Ki osztályának, századának példás vezetéséért, az ellenség előtt tanusított bátor magatartásáért, ki pedig légi győzelméért.

Sorban állnak a többiek. A vezérőrnagy egymásután tűzi mel-

Aki mozgó vonatból lőtt le orosz gépet

Itt külön visszafordul a vezérőrnagy: — És ő...?

András alezredes magyarázza: — Légvédelmi tüzér... Kijövetelükor mozgó vonatból lőtt le egy orosz bombázógépet...

A vezérőrnagy szeme felesillan.

— Brávó, — mondja és kezét szorít az örvezetővel — csak így tovább...

A fogadás véget ér.

Még néhány közvetlen szó az egyes repülőalakulatok parancsnokaival, aztán a vezérőrnagy autóból ül és elrobban.

Odamegyünk az örvezetőhöz. Nehezen lélegzik, amikor felel:

— Dinnyés János örvezető...

Megkérdezem: — Aztán, hogy volt az a mozgó vonat-aszt a géppel?

Kissé megnyugszik.

— Egyszerű volt kérem — meséli. — Orelt már elhagytuk. Este, úgy kilenc óra után jöttek az orosz bombázók, világítótorakétát szórtak a vonatunkra.

Ne zavarogjanak itt, gondoltam, aztán odaerésztettem egy szép sorozatot... Hát egy gép leesett...

Mosolyog, szerényen. Aztán megkérdezi: — Megjelenik ez, tessék mondani, valamelyik újságban...?

Intek, hogy igen.

— Csak azért, — teszi hozzá — hogy akkor bele tetszene venni azt is, hogy tiszteltem az otthoniakat. Az osszonyok meg a gyerekeket, Kalocsán...

Dr. Pados Pál.

Téves lelkiismeret és lappangó büntudat

Írta: Polyák István

Olvasóink bizonyára meg fogják bocsátani, hogy még egy alkalommal visszatérjünk vitéz Beldy Alajos országos ifjúsági vezető előadására. Meg fogják bocsátani, hiszen az előadás olyan problémát vetett fel, amelynek helyes megoldásától nagyon sok, talán minden függ a jövőben. Nincs ugyanis más kibontakozás a válságból, mint az az út, amely Krisztus. S mivel a válság egyik fő oka éppen az őszinteség hiánya a kereszténység szent követelményeivel való képmutató játék volt, nincs más kiút, mint a hiúság, vérg hatoló őszinteség, következetesség és minden álkereszténység, látszatjamborság kirekesztése és kiirtása.

Vitéz Beldy Alajos szavai az új ifjúság nevelésére vonatkoznak. Tabula rasa-n új élet, új világ körvonalait kell felrajzolni mocsoktalan fehér krétával. De arra is vigyázni kell, hogy a képmutatók szennyes kezét távol-tartsuk ettől a munkaterülettől, mert lépten-nyomon jelentkeznek tudományokkal és ajánlkozásokkal. Rá kell mutatni, meg kell nevezni, hogy mindenki tudja és ismerje fel jó messziről: ez nem igaz kereszténység, ez alszenteskedés, ez képmutatás, erre nem ütötté rá az élet hitelesítő pecsétjét! Meg kell nevezni a lelki diformitásokat még akkor is, ha ezzel egyesek kemény leckét kapnak. Nem áll a valóságok talaján és nem ismeri az életét az, aki azt hiszi, hogy vágás és vér nélkül lehet operálni, aki a kímélet és megértés jelszavával szabad garázdálkodást enged a dudadoknak. A régi liberális világ maradványával állunk szembe az élet majdnem minden vonalán. Tudatos, harcos képviselője már alig van, annál több azonban az intézmények életében a gazdasági élet különböző szerveinek életében öntudatlanul is tovább ható törvény és szokása. Még ezek sem veszedelmesek, mert felkutatásuk és kiküszöbölésük szünet és irgalom nélkül folyik. De hol fogjuk meg azokat, akik a letűnt világ ragályos betegségeit hordozzák látszatkereszténységük védőpalástja alatt, akik éppen ezzel a látszatkereszténységgel védkeznek, valahányszor rájuk olvassák javíthatatlan közösség-ellenességüket és gazdasági tevékenységüket?

Meg kell várni, míg kihalnak — szokta mondani valaki, akivel gyakran beszélgetünk a modern képmutatókról. Meg kell érteni őket — folytatja tovább. Más világban nevelkedtek, más életfelfogást szívtak magukba. Amire mi habozás nélkül azt mondjuk, hogy bűn, azzal ők mosolyogva jelentkeznének. Isten színe előtt mert hozzátartozik világukhoz. Különösen áll ez a közösséggel szemben fennálló kötelességekre, mulasztásokra, hibákra és bűnökre. A bűn mértéke az ember számára a lelkiismeret. A liberális keresztény lelkiismerete pedig egészen más skálára van beállítva, mint az erősebb közösségi szellemben élő mai ember különösen az afjúság lelkiismerete és ítéllete. Nem szabad megfeledkeznünk a téves lelkiismeretről sem. Sokszor ez magyarázza meg a külső vallásosság mellett a legnagyobb hibákat.

A téves lelkiismeret valóban előfordul a legfurcsább változatokban is, azonban az abnormalitás egészen kivételes eseteket leszámítva, nem beszélhetünk

róla azoknál, akik jóval az átlagon felüli lelki műveltséggel, vagy inkább a lelki dolgokban való jártassággal rendelkeznek. Egyszerű embereknél előfordul, hogy lelkiismeretük pontosan minősíti azt a kárt, amit meghatározott személynek okoztak, viszont teljesen érzéketlen, ha a kárt államnak, vagy valamely más közösségnek okozták.

Igaz, hogy a keresztény erkölcsan közösségi vonatkozásai nem olyan élesen élnek a köztudatban, mint a többiek, azonban eléggé pontosak, határozottak ahhoz, hogy a legkomplikáltabb gazdasági műveleteket mérjék, minősítsék és megítéljék. S mivel az erkölcsan örök örvényekből kifejtett szabályai irányítják a lelkiismeretet, a közösséggel szembeni viszonyunk sem maradhat megítéletlenül annál is inkább, mert a közösséghez való viszonyunkban is végeredményben emberek állnak mellettünk, vagy velünk szemben.

Csak néhány rövid példát. Vegyük legnagyobb közösségünket, a nemze-

tet. A nemzetnek számszerűen, mennyiségileg kimutatható vagyon és jövedelme van. Ez a jövedelem a legbcnyolultabb természetes és mesterséges gazdasági és közigazgatási uton oszlik meg a nemzeti közösség tagjai között. Egyik út a egyén gazdasági tevékenysége, amellyel meglehetősen részt — lehetőleg minél nagyobb — akar magának biztosítani a nemzeti jövedelemből. A közhatalom hiába korlátoz, hiába szab mértéket, hiába védi a kevésbé szerencséseket, ha a nagytőrvágyukat nem mérékli a lelkiismeret, amely azt mondja: ne légy mohó, ne légy kapzsi, ne légy telhetetlen, mert másokat rövidít meg Kiket? — kérdi ugyanaz a lelkiismeret. Azokat, akiknek miattad kevesebb, vagy éppen semmi sem jut. Egyébként mindegy, hogy hogyan jelentkezik a lelkiismeret. Fontos az, hogy jelentkezik. Azért képmutató az, aki külsőségeiben a lelkiismeret engedelmes szolgájának vallja magát, élete pedig azt mutatja, hogy ha három szája lenne, akkor mind a három beállítaná habzsolásra.

Még egy példát: adva van egy tökéletes, egészséges részvénytársaság, amelynek természetes reális költségvetése van. Nyersanyag ennyi, munkabér ennyi, adó, amortizáció ennyi, ügynök, reklám, szállítás en-

nyi — a másik oldalon az árú annyi s így marad a nyereség, mondjuk rendes, tisztességes. Betáblázhatja-e magát valaki ennél a részvénytársaságnál a kiadások oldalán anélkül, hogy a másik oldalon — ne kellene növelni a bevételi tételt, a gyártott árucikk árát, vagy ne kellene csökkenteni a többi kiadási termékeket? Betáblázhatja-e valaki magát anélkül, hogy a lelkiismeret meg ne szólalna: miért kapok én kik érzik meg, bármilyen csölyv mértékben a te indokolatlan és alaptalan tételeidet?

A lelkiismeret talán még több kifogást is talál. Mi csak a legegyszerűbb formának legegyszerűbb kérdését vetettük fel. Nem is érdekünk, hogy mélyebben beleszántsunk ebbe a kérdésbe. A téves lelkiismeretről volt szó, arra akartunk rámutatni, hogy az élet kereszténysége új embertípust alakít ki, amely különösen a közösségi élet gazdasági vonatkozásaiban hoz majd örvendős változást. Arra akartunk rámutatni, hogy képmutatás a vallásosság külső látszatába burkolózní, s ugyanakkor megtagadni, semmibevenni a keresztény erkölcs közösségi vonatkozásait. Arra akartunk rámutatni, hogy ebben a tekintetben nincs téves lelkiismeret, csak farsangi lelkiület és a látszatok mögött bujáló büntudat.

Dél-Amerika a sajtó tükrében

Teljesen észak-amerikai befolyás alatt áll a világ legkönnyebben kibérelhető újságvilágja

Furcsa és érthetetlen, de tény, hogy Közép- és Dél-Amerika 16 állama közül 10 nem rendelkezik jelentősebb sajtóval, még akkor sem, ha a jelentőség határát 50 ezer példánynál húzzuk meg. S ha ehhez hozzávesszük, hogy Közép-Amerika hat államában: Guatemalában, Hondurasban, El Salvadorban, Nikaraguában, Kostarikában és Panamában semmilyen újság sem jelenik meg, — jöllehet összesen nyolcmillió lakosa van együttvéve ennek a hat államnak, — még akkor is furcsának és meglepetésszerűnek hat az a tény, hogy a tíz dél-amerikai állam közül hatban: Kolumbiában, Venezuelában, Ekvádorban, Peruban, Bolíviában és Paragvaiban mindössze egyetlen újság akad, amely tízezer példányon felül jelenik meg, — nem naponként, hanem csak háromnaponként és a tízezer példányon alóli újságok szá-

ma ebben a hat államban összesen négy! Emellett Perunak ötször akkora a területe, mint Angliának, stb. Az a körülmény, hogy kevés a lakosság száma ezekben az országokban, nem változtat a helyzeten, hiszen Kolumbiának másfélszer annyi lakosa van, mint Svédországnak, s összesen csak egy újságja van. — Perunak pedig éppen annyi a lakossága, mint Svédországnak és nincs helyi sajtója egyáltalán! S ez annál érdekesebb, mert hiszen Kolumbia fővárosának, Bogotának félmillió lakosa van, s egy újságja kb. 8.000 példányszámban. Ez annál is érdekesebb, mert nem lehet azt mondani, hogy civilizálatlan és kulturálatlan lakosságról van szó!

Ötvétezer példányszámban megjelenő lap csak Dél-Amerika négy államában: Argentínában, Braziliában, Ceillében és Uruguaiban van.

Kevesebb példányszámmal, de nagyobb politikai súllyal rendelkezik a „Journal do Commercio”, szintén napilap. Hetilapok nincsenek, illetve nagyon vérszegények. Említésre méltó a Sao Paoloban megjelenő „O Estado de S. Paulo”. — azonban ez is súlytalan és jelentéktelen lap.

Chile és Uruguay sajtója

Chile legjelentősebb lapja a mai időkben is sokat emlegetett „El Mercurio”, amelynek Valparaisoban külön esti kiadása jelenik meg „Las Ultimas Noticias” címen. Santiago di Chile-ben jelenik meg ezenkívül a „La Nacion” című, erősen zsidó kezében lévő spanyol nyelvű lap is.

Az uruguay-i sajtó Délamerikában a legjelentősebb és legnagyobb súlyú. Ez különösen vonatkozik a montevideoi „El Pueblo” című napilapra, 400 ezer példány, de az „El Día”, az „El Diario” és az „Uruguay” szintén jelentős nemzetközi súlyúak. Mind a négy Montevideoban jelenik meg, a három utóbbi napi 50—60 ezer példányban.

Egyébként a délamerikai-sajtó teljesen észak-amerikai befolyás alatt áll. Ugyanazok a jelenségek, ugyanaz a sajtószellem hatja át a lapokat, s talán éppen Dél-Amerika sajtója áll legtávolabb attól a sajtó-ideáltól, amelyet itt Európában úgyezőlvan valamennyi nemzet követ a zsidótlantás óta. Valamennyi az üzleti élet szolgálatában áll s ha valahol, akkor Dél-Amerikában lehet minden sajtó-organumot a legkisebb pénzért is megvenni és a legsztelenebb célok szolgálatába állítani.

Az argentin és brazil sajtó

Argentína legjelentősebb lapja a fővárosban van, Buenos-Airesben jelenik meg naponként s a címe „La Prensa”. Lepedőformájú újság, olyan alakban, mint a londoni Times. Hétköznapiakon 32 oldal, vasárnapokon pedig 48 oldalas terjedelemben. Átlagos napi példányszáma 300 ezer példány. — tehát mindenképpen jelentőségteljes a tartalmán kívül is. Ugyancsak Argentínában jelenik meg a „La Nacion” című napilap százszerez példányszámban. Terjedelme még nagyobb, mint konkurrenciáé: 40, illetve 64 oldalon jelenik meg, még nagyobb alakban, mint a La Prensa. Argentína nagyobb lapjai közé számíthatnak még ezen a két vezető és határozott súlyú lapon kívül az „El Mundo” és a „La Razon” című hetilapok, — mindkettő erősen a százötvétezer példányszámon felül. Ha-

tilap még ezenkívül a németgyűlöletéről hírhedt „Critica” című szenzációhajász orgánus. A vidéki lapok közül csupán a Rosario de Santa Feben megjelenő „La Capital” érdemei említést.

Braziliában Argentínával szemben már gyengébb a sajtó. Bár legnagyobb lapja Rio de Janeiróban az „A Noite” című szenzációhajász estilap, napi 250 ezer példányban jelenik meg, a „Journal de Brasil” és a „Correio de Manha” csak 40—50 ezer napi példányszámmal érnek el.

Kiskereskedők mindenféle szappant árulhatnak

Lossonczy közellátásügyi miniszter nyilatkozata a fejadag megállapításáról, és az egységes szappan bevezetése óta előállott zökkenők okairól

(Kolozsvár.) A pipere- és mosószappan elosztásának kérdéseivel kapcsolatosan az Erdélyi Párt országos központja emlékiratot intézett Lossonczy Isaván közellátási miniszterhez. Az Erdélyi Párt emlékirata rámutatott azokra az átmeneti zökkenőkre, amelyek a szappan fejadag megállapítása és az egységes szappan bevezetése óta előállottak. Ugyanakkor javaslatot tett a szappanelosztás rendjének egyszerűsítésére.

Az Erdélyi Párt beadványára Lossonczy István közellátásügyi miniszter maga válaszolt. Értesítette az Erdélyi Párt Országos központját, hogy a közönség szappanelátása érdekében a legmesszebbmenő intézkedéseket megtette. A pipereszappan elosztása központilag történik és a pipereszappan árusítására jogosult kiskereskedőket és gyógyszerárakat a kerületi szappan-nagykereskedők látják el áruval. Eszerint tehát a kereskedőknek nem kell a gyárakkal hosszadalmas levelezést folytatniuk, mert a szükséges árumennyiséget a kijelölt kerületi szappan-nagykereskedőtől beszerezheti. A szappanelátást szabályozó miniszteri rendelet csupán arra akart módot nyújtani, hogy ha a kiskereskedő személyes összeköttetésénél fogva valamely előállítótól is be tudja árusítani a szükséges mennyiséget, ennek lehetősége továbbra is nyitva marad.

A pipere-szappan árusításával a drogériák, illatszertárak és gyógyszerárak ezután is foglalkozhatnak. A mosószappan árusítására jogosult kiskereskedőknek a pipere-szappan eladásába való bekapcsolását az a körülmény tette célszerűvé, hogy ezek a szappangyárakkal és a nagykereskedőkkel való összeköttetésük révén pipere-szappant is könnyebben tudnak beszerezni. A minisztérium válasza értelmében a közönség szempontjából jogosították fel a kiskereskedőket, hogy mindenféle szappant árusíthassanak, mert a vásárló közönségnek előnyösebb, ha mindenféle szappanszükségletüket ugyanazon kereskedőnél tudják beszerezni. A minisztérium indoklása szerint a pipere-szappant árusító kereskedők számának növekedése a közönségre nézve azzal az előnnyel jár, hogy könnyebben talál pipereszappant állandó kereskedőjénél, s nem kell sehán állania, ami elkerülhetetlen volna, ha a pipere-szappant csak egy-két helyen lehetne kapni. A kereskedőknek arányos ellátását a központi szappanelosztó iroda, a gyárak és nagykereskedők útján beküldött rendelések alapján biztosítja és ellenőrzi, hogy egyik vagy másik kereskedő a gyártól ne kapjon nagyobb

mennyiségű szappant a többi rővásárlóhoz képest.

A szappan-jegy bevezetésére a rendelkezésre álló csekély készletekre való tekintettel a minisztérium válassza értelmében ezidőszert egységes megoldásra nincs lehetőség.

Egy hét alatt elkészülnek a Körös-gátak

Hüvösre fordult az idő és a bekövetkező esőzések könnyen elsodorhatják a terelő gátakat

Nagyvárad. Saját tud. A Körös-gátaknál nagyarányú építési munka folyik. A gátak egyrészt ugyanis tönkretette az ár s különösen a negyedik és az ötödik gátak a közelmúltban történt áttörése miatt annyira lepadt a Körösben a víz, hogy már veszélyeztetette a város vízszolgáltatását. A vízgyűjtő kútakban nagymértékben csökkent a vízmennyiség az áttörések óta s már érezhetővé vált a kellő nyomás hiánya a vízvezetéknek. Azért a közüzemi bizottság elhatározta a gátak haladéktalan kijavítását s már több mint két héttel ezelőtt vállalatba is adta a munkálatokat.

Sajnos, bizonyos késedelemmel történt ez, ami többek között arra vezethető vissza, hogy a gátak tekintetében két mérnöki felfogás állt egymással szemben. Az egyik felfogás szerint a kovics-hordalék levezetése iránt gondoskodásnak kell történnie, zsilipes megoldással, míg a másik felfogás nem tulajdonít oly nagy szerepet a hordaléknak s a gátak a régi formában való megerősítését, illetve kiegészítését javasolja. Az idei nyáron bekövetkezett alacsony

vízállás úgy látszik az utóbbi felfogás helyességét igazolta, azért a közüzemi bizottság a gátak ujjáépítése mellett döntött.

A negyedik gát ujjáépítését a Dura-tex-vállalat, az ötödik gát kijavítását Pintér István mérnök végzi. Bármily alacsony is e pillanatban a vízállás, a gátak ujjáépítése hatalmas terelő-gátak emelését tette szükségessé, ami jelentősen lassítja a munka ütemét. Az anyagbeszerzés is nagy gondot okozott a vállalkozóknak, mert a két gát kijavításához nem kevesebb mint 12 vagon cement szükséges. Az építkezések, amelyek igen sok munkást foglalkoztatnak, 100 ezer pengébe kerülnek.

Ha az időjárás kedvező marad, a vállalkozó mérnökök szerint egy hét alatt befejeződik a nagyarányú munka. Ma azonban hüvösebbre fordult az idő s azt az aggodalmat kelti, hogy rövidesen bekövetkeznek az esőzések, s ebben az esetben a megáradó víz könnyen elsodorhatja a terelőgátakat, ami lehetlenné tenné a munka folytatását.

Új termelési és beszoigáltatási rendszer lép életbe a jövő évben

A meghatározott mennyiségen felüli termelésért magasabb árat kap a gazda

A Magyar Élet Pártterjesítője írja: A kormány gazdasági munkatervének egyik legfontosabb pontja: a termelési és terménybeszoigáltatási rendszer reformja. Az 1943. évben a termények igénybevétele már nem a mostani rendszer szerint történik, amely a rendelkezésre álló kenyérmagvakat a csépléstől kezdve vette ellenőrzés alá, hanem már magánál a termelésnél. Az új rendszer lényege az lesz, hogy a gazdának a föld kataszteri jövedelmének arányában bizonyos mennyiséget kell termelnie, s ebből az országos közellátási célokra szolgáló hányadot előre megállapított maximális áron veszik át tőle. A kataszteri jövedelem minden koronája után átlagosan 10 kilogramm kenyérgabonát vagy kenyérgabona helyett fogyasztott terményt kell majd beszoigáltatni. Aki többet termel és többet szolgáltat be, az a többletért magasabb árat kap. Az új rendszer lényege tehát az, hogy a jól és gondosan dolgozó gazdát megjutalmazzák, a hanyagul gazdálkodó ellenben önmagát bünteti.

Az 1943. évi aratás után — természetesen nem lesz szükség arra, hogy hatalmi eszközökkel vegyék igénybe a nemgazda lakosság ellátásához szükséges terménymennyiséget. Ez nagy könnyebbség lesz a gazdára nézve, de ez a könnyebbség azzal a kötelezettséggel jár együtt, hogy jól és sokat kell termelni.

A dolgozó társadalom minden tagjának ott és annyit kell dolgoznia, ahol és amennyit a nemzet magasabb érdekei megkövetelnek. Így munkálkodik ma fokozott fejelemben a hadiüzem munkása, így dolgozik a szellemi munkás éppen úgy, mint akár a kereskedő, hiszen a háború mindannyiunktól több munkát követel, mint régen. Érthető és indokolt tehát, ha a társadalom, az állam a nemzet a mezőgazdaságban termelőktől megkivánja, hogy a lehető legjobb és legnagyobb teljesítményekkel, tehát tettekkal szolgálja a közös nemzeti célokat.

Az új termelési és terményigénybevételi rendszer azzal az erkölcsi házon jár a gazda szempontjából,

hogy a termelő az ország közvéleménye előtt joggal elvárhatja és meg is kapja azt a megbecsülést, amely feladatainak teljesítéséért jár.

De vannak az új rendszernek anyagi előnyei is. Amidőn ugyanis a gazdának megvan a módja arra, hogy több és jobb termelés által a meglévő maximális áron felül nagyobb árat érjen el, kétségtelen, hogy eredményesen tudja a maga hasznát és gazdaságának jövedelmezőségét fokozni.

Ha a gazda pontosan eleget tesz a tőle megkivánt teljesítményeknek, akkor jobban fog boldogulni, viszont a közönségnek is haszna lesz ebből, mert a termelőt az új rendszer ösztönzi, állandóságot és tervszerűséget ad a közellátásnak s így a közönséggyasztás érdekében nem lesz szükség arra, hogy időközönként váratlanul újabb és újabb igénybevételi eljárásokat léptessen életbe a kormány. Ez az állandóság és biztonság pedig a gazdasági üzem zavartalan folytonosságát is jelenti.

Tilos négy évesnél fiatalabb csikót levágni

Milyen esetek mentesülnek a tilalom alól

Tudomására hozom az érdekelteknek, hogy a m. kir. Földművelésügyi Minisztérium 138.162—1942. IV. F. M. számú rendelete értelmében 4 évesnél fiatalabb csikót az alábbi kivételektől eltekintve levágni nem szabad.

Nem esik ezen tilalom alá az a 4 évesnél fiatalabb csikó, amelyről az állandó tartási hely szerint illetékes hatósági állatorvos, vagy törvényhatósági gazdasági egyesület lötenyészési szakosztálya megállapította, hogy hibás testalakulás, vagy komoly sérülés, illetőleg betegség miatt felnevelésre és tenyésztésre nem alkalmas és erről írásbeli igazolást ad.

A 4 évesnél fiatalabb csikóra levágás céljára marhalevelet csak akkor szabad kiállítani, ha a birtokos a fenti igazolást felmutatja. Az igazolás számát és keltét a marhalevel „Megjegyzések” rovatába fel kell jegyezni.

A kivételes levágások esetében a húsvizsgáló köteles a levágás megengedésének alapjául szolgáló okot a vágólajstrom „Jegyzet” rovatában feltüntetni, az igazolást bevonnai és azt a vágólajstromhoz csatolni.

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő, aki ezen rendelkezésben előírt intézkedéseket megszegi, vagy kijátézza.

Dr. Gyapay László ak.
h. polgármester.

Folyóirat-szemle

A MAGYAR FÖLD legújabb száma a méhek telelési idejéről, a mezei pocok irtásáról, a kukoricaszár korai betakarításáról, a süldők gyors hizlalásáról és a baromfiak őszi takarmányozásáról közöl értékes szakcikkeket. Érdekes képekben számol be a kiskunlacházai kiállításról és a jánosalmi gyümölcsvásárról. Elbeszélést, verset, háborús képeket, kiscsapatok cikkeit, rendeleteket, piaci és vásári árat és sok más érdekes cikket és képet találunk benne. Kapható az újságárusoknál és az IBUSZ-pavilonokban. Mutatványszámot küld a Magyar Föld kiadóhivatala: Budapest, VII. Erzsébet-körút 7.

Keresztény magyar

keresztény

magyarnál vásárol!

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 30,
 félévre 15, egy óra 2.50 pengő.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza

András Gusztáv kiválasztása. A MTI
 jelenteti: A m. kir. vallás- és közoktatás-
 ügyi miniszter András Gusztáv okleve-
 les középiskolai tanárt, a nagyvárad-
 i alföldi gimnázium helyettes tanárává
 kinevezte.

**AZ ISKOLÁNKIVÜLI LEVENTÉK
 TEMPLOMBAJÁRÁSA.** A nagyvárad-
 i leventeparancsnokság közli: Az isko-
 lánkivüli leventék közül a római ka-
 tolikusoknak ünnepeken és vasárna-
 pokon 7 óra 45 p-kor kell Nagyvá-
 radon a helyorségi kóriáz előtt sora-
 kozni, s innen 8 órakor a várad-olaszi
 plébánia templomba misére mennie. A
 református vallásuaknak 9 óra 45
 perckor kell a református lelkési hi-
 vatal kis utcájában sorakoznia és 10
 órára a Teleki-utcai nagytemplomba
 istentiszteletre mennie. Szébb jövő!

BAJTÁRS! A Fehérház vasárnapi
 megavatásáról elvitt kalapot adja be
 a székház irodájába.

**Eladó házat, szőlőjét, bir-
 tokát, kiadó lakását, eladó üz-
 letét, birtok és szőlőbérletét**
 jelentse be a 23 éve fennálló
 irodámnak, sürgősen elintézem.

Vekerdy Kálmán
 Ingatlanforgalmi és Kereskedelmi Iro-
 dája Rákóczi-ut 7. sz. Peryész
 papírüzletben.

Oktober 31-én megszűnik azoknak az
 iparjogositványok, akik nem nyújtanak
 be felülvizsgálati kérvényt. Felhívom
 mindazokat, akiknek iparjogositványuk
 1940. december 22. előtti keletű, hogy
 az iparjogositványok felülvizsgálata
 ügyében előírt és a Kereskedelmi és
 Iparkamaránál, valamint az Iparható-
 ságnak ingyen beszerezhető kérvénye-
 ket a Kereskedelmi és Iparkamaránál
 1942. október 31-ig feltétlenül nyújtsák
 be mert aki ezt elmulasztja, annak
 iparjogositványja 1942. október 31-én
 végeleg megszűnik. Nagyvárad, 1942. ok-
 tóber 3. Dr. Varga László s. k., tanács-
 nok, mint I. fokú Iparhatóság.

**KICSERÉLIK A HADIROKKANTAK
 JELVÉNYEIT.** Nagyvárad, Sajtó tud.
 A honvédelmi miniszter rendelete értel-
 mében kicserélik a hadirokkantak jel-
 vényeit. Az új jelvények kiosztása va-
 sárnap délelőtt 11 órakor, ünnepélyes
 keretek között fog megtörténni a vá-
 rosházán. Gyapay alpolgármester ezal-
 kelommal bevezetést intéz a hadirokkan-
 takhoz.

Építőmestereket keres a város. Nagy-
 várad thj. város, egyelőre 3 havi alkü-
 mázásra építőmestert keres. Ajánko-
 zók a városgazdasági ügyosztálynál
 városháza II. em. 23. sz.) a hivatalos
 órák alatt jelentkezzenek. Nagyvárad,
 1942. október 8. Dr. Soós István s. k.,
 polgármester.

**Olvassa és ter'essze
 a Magyar Lapok-at**

**1100 DARAB FENYŐLÁNYÁT AD
 EL A VÁROS.** Közhírré teszem, hogy
 Nagyvárad Közvágóhídján 1100 darab
 kifogástalan állapotban levő, 25 kg. ür-
 tartalmu fenyőfa láda eladó. Szabály-
 szerű ajánlatok az egész készletre, vagy
 annak egy részére folyó évi október hó
 20-ig a Közélelmezési Hivatalba nyuj-
 tandók be. Az eladásra kerülő ládák a
 Közvágóhídon Dutka Sándor tisztviselő-
 nél béközponként egész nap meg-
 tekinthetők. Nagyvárad, 1942. október
 8-án. Dr. Gyapay László, h. polgár-
 mester.

KÖZÉPISKOLAI LABDARUGÁS. A
 nagyvárad-i Baross Gábor fiú kereske-
 delmi iskola a kecskeméti zsidó fiú gim-
 náziummal folyó hó 10-én, délután fél
 4 órakor barátságos mérkőzést játszik
 a Rhédey-kerti sportpályán.

Súlyos ítéletet hozott a törvényszék a rojti jegyzőségi irnok élelmiszer- jegy-sikkasztása ügyében

Nagyvárad, Sajtó tud. Péntek délben
 hirdetett ítéletet a törvényszék Körösi
 László rojti közeégi irnok és négy
 társa élelmiszerjegy-csalási ügyében. A
 törvényszék bűnösnek mondotta ki Kö-
 rösi László elsőrendű vádlottat egyrend-
 beli sikkasztás vétségében és ezért 8 hó-
 napi fogházra és 3 évi hivatal és po-
 litikai jogvesztésre, Kalugyer János más-
 sodrendű vádlottat egyrendbeli, Abru-
 dán György harmadrendű vádlottat
 egyrendbeli folytatólagosan elkövetett
 orgazdaság vétségében és ezért Kalugyer
 Jánost 2 hónapi, Abrudán Györgyöt 4

KORONA Filmszínházban Pénteken utoljára
Komikusok kívánságversenye
 Szombattól **Mária két éjszakája**

**TÖBB UTCÁBAN JÁRDAJAVÍTÓ
 MUNKALATOKAT VÉGEZTETETT A
 VÁROS.** Nagyvárad, Sajtó tud. A Gómbös
 Gyula-utcán, a Mussolini-téren, a Szi-
 lágyi Dezső-utcán, a Kiss Ernő-utcán és
 a Kazinczy-utcán járdajavító munkála-
 tokat végeztetett a város a Szabó Jakab-
 féle útépítő céggel. A munkálatokat a
 cég megelégedéére végezte el s azokat
 ma délelőtt átvette egy bizottság,
 amelynek Pók János főmérnök volt az
 elnöke. Intézkedés történt a vállalati
 összeg azonnali kifizetésére.

tokot meg akarta venni. Kuppánnak
 az volt a szándéka, hogy a birtok egy-
 részét parcellázza, a többi részét pedig
 megtartja, hogy önállóan gazdalkod-
 jék. Amikor ő, tanu, mint Kuppán ügy-
 védje, Pestre ment a birtokvétel ügyé-
 ben, a várad-i állomáson találkozott a
 felperessel, akitől megtudta, hogy ő is
 ezt a Lakatos-féle birtokot akarja meg-
 venni, s elsőbbségi joga is van rá, mi-
 után ő, mint ősi birtokot akarja ezt
 visszavásárolni. Ő, tanu, ezt közölte
 Kuppánnal, aki nem zörközött el az
 elől, hogy tárgyalásba bocsátkoznak
 a vétel ügyében felperessel. Tudomása
 szerint meg is egyeztek olyanfman,
 hogy az erdőrészt lesz a Kuppán, fel-
 peres pedig a birtok többi részét tartja
 meg. A birtokot felperes 1919-ben
 vette meg és abban az időben sem-
 sem hallotta tőle, hogy azt parcellázás
 céljából vette volna meg, sőt, ismét-
 len hangsúlyozta, hogy ő, mint ősi bir-
 tokhoz ragaszkodik, eléhez a földhöz.
 Parcellázásról csak a román megszáll-
 lás után beszélt neki a felperes, amikor
 ennek okául a készülő súlyos agrartör-
 vényt jelölte meg. Egyébként is ta-
 pasztalta a megyeházán, ahol a birto-
 kosok és igénylő falusiak között
 egyeztető bizottság előtt több birtokot
 képviselt, hogy a falusi lakosság min-
 denüti igen agresszív viselkedést a
 birtokosokkal szemben. Felperes az er-
 dőrészt azért volt hajlandó Kuppánnak
 átengedni, mert a vételhez nem volt
 elegendő tőkéje.

Dr. Chis Jenő, az alperesek ügyvéd-
 je, kérte Kuppán József kihallgatását
 és dr. Kaczián Kálmánnal való szem-
 besítesését.

A nagyérdekes tárgyalás lapunk
 zártakor még tart.

Dr. Ferdényi Kálmán pápai kamarás nagyszabásu birtokpere a törvény- szék előtt

Több, mint 200 alperese van az érdekes ügynek

Nagyvárad, Sajtó tud. Ferdényi
 Kálmán pápai kamarás ingatlanpe-
 rért tárgyalta pénteken délelőtt a tör-
 vényszék Dr. Hoványi polgári egyes-
 bírójá. A monstre-pörre, melynek több,
 mint kétszáz alperese van — két falu
 lakossága — a tanuk és alperesek
 egész sora vonult fel.

hónapi fogházra, s egy-egy évi hivatal-
 és politikai jogvesztésre. Cser Jánosé
 és Balogh Zoltánné negyed és ötödren-
 dű vádlottakat a kihágási büntetőtör-
 vénykönyv értelmében tulajdon elleni
 vétségben, s ezért 20 napi elzárásra át-
 változtatható 100 pengő pénzbüntetésre
 ítélte. Körösi László büntetésénél is
 előzetes letartóztatásban eltöltött 2 hó-
 napot és 12 napot kitöltöttnek vette a
 bíróság. Kötelezte a törvényszék a vád-
 lottakat, hogy az eddig felmerült bün-
 ügyi költségeket együttesen, az ezután
 felmerülőket egyenként megtérítsék.

Ferdényi Kálmán összesen 506
 katasztrális hold földet perel vissza
 azon a címen, hogy az eladás kényszer-
 hatása alatt történt.

Társai 1919 tavaszán azt kényszerbér-
 letben felosztották.
 Tanu arra is emlékszik, hogy a vö-
 rös uralom idején mintegy 20 kaba-
 láspataki ember jött el a pincéhez és
 bort követelt. Ő, mint vincellér, el-
 küldte őket Kuppánhoz, akinél a pin-
 cekules volt. Az emberek azután Kup-
 pán fiával jöttek vissza, felnyitották a
 pincét, és felgördítettek 2 darab 4—500
 literes hordót s a bort egymás között
 szétosztották. Brebán Mihály akkor
 is erőszakosan lépett fel felperessel
 szemben, amikor már a birtok eladó
 volt. Tudomása van arról is, hogy a
 falusiak a vörös uralom idejében a fel-
 peres tulajdonát képező talpfákat is el-
 hordták s erdejében marháikat legel-
 tették. Ugyancsak a vörös uralom ide-
 jén egy Neamtut, Pavel nevű falusi
 ember a felperesnek az erdőben lévő
 istállóját lebontotta.

Az alperesek azt igyekeznek bizo-
 nyítani, hogy Ferdényi Kálmán a bir-
 tokot már eleve parcellázási céllal
 vette meg, tehát semmiféle kényszer-
 hatás nem állott fenn amikor az el-
 adás valóban megtörtént.

A birtok eladását nem a felperes bo-
 nyolította le, hanem Nagy Györgynél
 íratkoztak fel vételre a falusiak. Fel-
 perestől sohasem hallotta, hogy a bir-
 tokot el akarta volna adni.

A bíróság elsőnek a kabaláspataki
 400 hold föld visszaperlésének ügyét
 tárgyalta, melyben a felperest dr. Krü-
 ger Jenő, az alperes Hosszú Pál
 és társait dr. Chis Jenő és dr. Pop
 János képviselte.

A bíróság Kimpán György tanut
 megeskette vallomására.

Elsőnek a tanuk közül Kimpán
 György 54 éves kabaláspataki földmü-
 vest, a felperes vincellérjét hallgat-
 ták ki.

Utána dr. Kaczián Kálmán köz-
 jegyzőt hallgatta ki tanuként a bírósá-
 g. Előadta, hogy annakidején ügy-
 védje volt a felperesnek. 1917 végén,
 vagy 18 elején először Kuppán József
 ügyvédje volt, aki a most per-
 tárgyat képező Lakatos-féle bir-

Vallomásában előadta, hogy 1919-ben
 ő maga is vett a felperes földjéből 3
 kisholdat, holdanként 500, illetve 1000
 koronáért. Már akkor is vincellér volt
 a felperesnél. A birtokot a felperes
 1919 őszén, vagy 1920 elején tette el-
 adóvá, de csak azután, miután egy
 Brebán Mihály nevű falusi ember és

**A Magy. Kir. Osztályors-
 jegyek huzása okt. 17-én kez-
 dődik.** Ne halassa tovább, vá-
 sároljon még ma egy szerencsés
 számú sorsjegyet

Vekerdy Kálmán
 M. Kir. Osztályors egy főelárusító-
 nál, Nagyvárad Rákóczi-ut 7. Pervész
 papírüzletben.

Nagyvárad thj város polgármestere

Versenytagyalási hirdetés

A m. kir. Honvé. Építési igazgatóság
 kirendeltsége a IX. Hadtestnél Ko-
 lozsvár (Árpád-u. 27. sz.) nyilvános
 versenytagyalást hirdet a nagyvára-
 di Szent László és Rulikovszky lakta-
 nya részére új 80 lovas istálló, jármü-
 szin és karbahelyezési munkála-
 tokra.

Az egyes munkanemekre külön is
 lehet pályázni. A szabályszerű ajánla-
 tot a m. kir. Honvéd Építési igazgató-
 ság kirendeltsége a IX. hadtestnél Ko-
 lozsvár (Árpád-u. 27. sz.) földszint 16.
 ajtó, 1942. október hó 19. nap délelőtt
 10 óráig személyesen vagy posta út-
 ján kell benyújtani.

Az ajánlathoz szükséges ürlapok
 ivenként 40 fillér ellenében a hivata-
 los órák alatt Nagyvárad thj. város
 városrendezési ügyosztályánál (város-
 háza, II. em. 1. sz. helyiség) karba-
 tól.

Nagyvárad, 1942. október hó 8-án.
 Dr. Gyapay s. k., polgármester.

Előljárási ülést tartott az Ipartestület

Nagyvárad. Saját tud. A nagyvárad-i Ipartestület előljárási ülést tartott. Az előljárási bizalmat nyilvánította Szabó Károly elnök iránt, aki az iparosság érdekeit nagy odaadással és rátermettséggel képviseli. Szabó Károly köszönetet mondott a bizalmnyilvánításért és kijelentette, hogy a jövőben még fokozottabb buzgalommal fogja az iparostársadalom érdekeit szolgálni. Az elnök ezután bejelentette, hogy az iparhatóság jóváhagyta az Ipartestület költségvetését és örömmel közölte, hogy a ruházati iparosok 12 ezer cigarettát és 23 bekecsét gyűjtöttek a harcsteren küzdő honvédek számára. Az előljárási ülést követően kisebb jelentőségű ügykezelési kérdésekkel foglalkozott.

Elengedik a hadbavonult iparosok és kereskedők kereseti és jövedelmi adóját

A pénzügyminiszter rendeletéből közzétek az ipartestületekkel, hogy a katonai szolgálatot teljesítő iparosok, kereskedők és szellemi foglalkozást folytató személyek terhére kivetelt általános kereseti adónak a hadbavonulás időtartamára és a jövedelemadónak erre a jövedelmi adóforrásra aránylagosan eső részét törölni lehet, feltéve, ha a hadbavonultnak nincs olyan hozzátartozója, aki helyette az ipart folytatja. A rendelet alapján a pénzügyi hatóságokat felhatalmazták arra, hogy az említett adókat a hadbavonulás napjától törölhessék, a jövő évi kivetésnél pedig ezt a körülményt az adóalap megállapításánál figyelembevehessék. Az eszben természetesen, ha a hadbavonult vagy hozzátartozója hitelt érdemlően igazolja, hogy az ipart vagy kereskedést a hadbavonulás miatt volt kénytelen szüneteltetni és nincsen olyan személy, aki őt foglalkozásában helyettesíthetné.

A hadbavonultak adótörlesztésének kérdésére vonatkozólag egyébként minden esetben az illetékes ipartestületek adhatnak felvilágosítást az érdeklődő iparosoknak.

RÁDIÓ

SZOMBAT, OKTÓBER 10.

- 5.40 Újra az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.40 Ebrész. Torna. Hírek. Közlemények. Reggeli zene.
- 10.15 A Gépkecsiszert Lovászegyesületének zenekara.
- 11.20 Beszletek Verdi: A végzet hatalma című operájából.
- 11.40 A közlekedési miniszterium rádióelőadása.
- 12.10 Sovinszky László szalonzenekara.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 Művészelemek.
- 15.20 Vidák Sándor cigányzenekara.
- 16.00 Edecs anyanyelvünk Halász Gyula előadása.
- 17.00 Táncczene.
- 17.25 Fedák Agota vidám csevegése.
- 17.45 Indulók és dalok.
- 18.10 A velenecsi film-liennale. Tóth László előadása.
- 18.25 Hangképek innen-onnan.
- 19.05 Bulla Elma csevegése.
- 19.15 A szeptember 27-iki kolozsvári kívánságverseny megismétlése. Hangfelvétel.
- 22.15 Táncczene.
- 23.00 Szórakoztató zene.

Budapest II.

- 17.00 Lovás Gyula elbeszélései.
- 17.30 Horváth János cigányzenekara.
- 18.00 Operarészletek.

SZINHAZ

Pótfelvétel a Kolozsvári Nemzeti Színház Színészképzőiskolájába

A Kolozsvári Nemzeti Színház Színészképző iskolájának igazgatósága közli, hogy október közepén pótfelvételi vizsgát tart. A pótfelvételi vizsgára jelentkezhetik minden keresztény magyar 15—23 éves nő és 17—25 éves férfi, aki legalább négy középiskolai végzettséggel rendelkezik. A megszabott korhatáron felül vagy alul a felvételre csak kivételes képesség esetén adhat engedélyt az igazgatóság. A pótfelvételi anyaga: 3—4 klasszikus magyar vers hibátlan elszavalása. Jelentkezési határidő: ok-

tóber 18., ezen a napon minden jelentkezőnek személyesen kell az iskolába megjelenni. Felvételi vizsga díj 10 pengő, beiratási díj 10 pengő, tandíj havi 20 pengő. Tandíjkezelést nyújthat az igazgatóság. A vidékiek esetleg kedvezményes lakás- és koszthoz juthatnak. Az iskola három éves tanfolyamának elvégzése után a végzett növendék minden máshol tett vizsga vagy formai képzés nélkül bármely magyar színházhoz, mint színész szerződhetik.

Férfi ruhákat használtak, legjobb áron vehet, eladhat **MOLNÁR** használatra üzletben Bémer-tér 1. (udvarban) Hívásra házhoz jövök.

Színházi iroda közleményei:

— **Péntektől kezdve Aranysárga falevél a színházban.**

— **Aranysárga falevél**, az idény legnagyobb operett slágere pénteken este kerül bemutatásra premier bérlet keretében. A színház igazgatója költségeket nem kimélve bamulatoson pazar kiállításban hozza színre az Aranysárga falevél című operett újdonságot, mely a fővárosban állandó telt nézőterek előtt több mint 200 előadást ért meg. Már csak a gyönyörű, eddig nem látott kiállítás kedvéért is érdemes megnézni ezt a pompás operettet, mely tele van humorral és vidámsággal, egyszerű számokkal. Daniss Győző rendezésében a szereplők tudásuk legjavát adják, s így bizton remélhető, hogy a nagyvárad-i színpadnak is sokáig műsoradarabja marad az Aranysárga falevél. Főszereplők: Márffy Vera, Gondör Klári,

Szögi Arany, Daniss Győző, Szabó Ernő, Pákozdy Ferenc, Márai Éde. A teljes új eredeti díszleteket Új Endre tervezte és festette. — Az Aranysárga falevél pénteken este premier bérlet 3 szombaton este A-bérlet 3, vasárnap délután 3 órakor és este bérletszünetben kerül színre.

— **Vedd le a kalapod a honvéd előtt** dalos, vidám honvéd parázó filléres helyárrakkal kerül színre. Jegyek 30 fillértől 170 fillérig.

HETI MŰSOR:

Pénteken este: **Aranysárga falevél.** Premier bérlet.

Szombaton délután 3 órakor: **Vedd le a kalapod a honvéd előtt.**

Vasárnap délután 3 órakor: **Aranysárga falevél.**

Vasárnap este: **Aranysárga falevél.** Hétfőn este: **Luxemburg grófia.**

SPORT

Szegedi Szímatoc a NAC új hátvédje

A Ripensia és a román válogatott kiváló jobb fedezete már részt is vett a tegnapi edzésen

A NAC csütörtök délutáni kétkapus edzésén a jobb-hátvéd posztján egy hosszú, barna legény zavarta a labdát, nem ismerte senki a számszámmal összegyűlt szurkolók közül, csak találgatták, hogy ki lehet.

Rónay edző világosított aztán fel bennünket, hogy új hátvéd kipróbálásáról van szó. Szegedi (Szímatoc), a Ripensia és a bukaresti volt Carmen válogatott jobbfedezete mutatkozott be a NAC kétkapus edzésén, de nem a rendes posztján, mert a csapat fedezetsora válogatott formában játszik vasárnapról vasárnapra, egy nagyobb klasszisú hátvéd azonban még elférne a NAC védelmében.

Jóalakú, szép szál legény Szegedi, s ha szokatlan helyén nem is mozog még tökéletesen, meglátszik minden mozdulatán, hogy igen sok jó tulajdonsággal rendelkező labdarugó s jó kezekben hamarosan oszlopos tagja lehet a közvetlen védelemnek. Jól fejei, jó a labdakezelése, mozgásában erősen gátolta a stopli nélküli cipő, sokat esett.

Nagy érdeklődéssel kísérjük az új hátvédjelölt játékának további fejlődését, s bízunk benne, hogy Roncsmester rövidesen napvilágra hozza a rejtett képességeket is.

Aranysárga, ezüst-, briliáns tárgyak, svájci anker **Ács Tibor,** Széchenyi tér 6. órák vétele, eladása, szakszerű alakítása, javítása

Vasárnap a középiskolások atlétikai versenye

Előzőleg NAC - MAV ifjúsági és MAV - Gyulai TK bajnok labdarugó mérkőzés

Az erzsébetligeti pálya már régen nem volt olyan mozgalmas, mint tegnap délután. A NAC kétkapus edzése mellett ott gyakoroltak a közép-

iskolák atlétái is. A Szent László gimnázium atlétáit Becsy Zoltán testnevelési tanár dirigálta, a Szilágyi Erzsébet református leánygimnázium

hölgyatlétáival pedig Beesyné Bertalan Sarolta testnevelési tanárnő foglalkozott. Meg is kérdeztük a bájos fiatal tanárnőt, hogy milyen esélyei indulnak tanítványai ezen a nagyfelhajtású középiskolai versenyen. Vagy két-három számban azt hiszem sikert fognak elérni a lányok, mert nagy ambícióval készülnek — kapjuk meg a választ. — de hogy biztosan melyik lesz az, az mégis csak vasárnap fog eldőlni.

APROHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Tiszta gyapjú ési kosztüm eladó. Csáky-utca 24. szám. 2. ajtó.

120 pengő havi törlesztéssel és 5000 pengő azonnali lefizetéssel, eladó Olasziban sarok bérház háromszobakonyha, két magánzobával). **Eladó** többszáz bérház, számos magánház, földek, szőlők, telkek. Jelnek Ingatlaniroda, Telek-utca 2. 193

Földbirtok Nagyváradon 40 hold és 65 hold gazdasági épületekkel eladó. Jelnek Ingatlaniroda, Telek-utca 2. 192

Gyermekágy, hencser, varrógép, különféle butor, jó karban, eladó. Györgyösey-utca 1. Irgalmas gyógyszerár mellett. 198

Eladó kilences flóbert, Váradszentmárton malom. 200

Jókarban lévő fekete női télikabát, szőrmével, erősebb alkakra eladó. Damjanich-utca 37. ajtó 4. 187

Egy Dürkop átváltós verseny kerék, pár ócsón eladó. Vörösmarthy-u. 1. 186

Aranyat, ezüstöt briliáns vásárolj Tarján Örs-ékeszerész, Rákóczi-ut 8. 185

Oponon beléscs bekecs eladó. Csenge-ri-u. 2. szám. 183

Eladó regénytár, Dr. Baditz Miskolc 159

Eladó jutányos áron jó hangú 3 + 1 amatőr rádió készülék. Megtekinthető délelben 1—3 óráig Kovács, Halász-u. 14. szám. 168

Cserépkályha eladó. Graf Andrássy Gyula-u. 34. 3—4-ig.

Allást keres

Gyakorlott gépirőnt azonnali alkalomozok. Dr. Bozsódy ügyvéd, Pável-utca 19. szám. 195

Szobalányt, lehet férjes és takarítónő felvételnek, jó bizonyítványokkal. Nagy Sándor-u. 9. 197

Allást keres

Fiatlember pénzbeszedő, boltészolga vagy bármilyen alkalmazást keres, biciklijé van. Címet a kiadóba kér. 188

Intelligens, jobb megjelenésű, 35 éves nő, háztartás minden ágában jártas, házvezetőnő állást keres, vidékre. A. B. Csengeri-utca 20. szám. 201

Nagyobb iparvállalatnál azonnali állást keres érettségizett, francia, román nyelvtudással, szám- és könyvvitelt tudó fiatalember Címetek a kiadóba kér. 199

Lakás

Üres szoba, fürdőszoba használattal, idősebb urinak kiadó. Városliget-u. 7. háztulajdonosnál. 196

Készült a Szent László-nyomda r. l. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

KIADÓTULAJDONOS:
szent László-nyomda N. 9

Fő- és felelőszerkesztő: **Dr. Paál Árpád** Felelős kiadó: **Dr. Scheffler Ezered**
Szent László-nyomda Rt. Nagyvárad